

dóna, després de dos cops de no reeixir). En el Maestrat i alguna altra comarca occidental s'usa amb el sentit figurat de 'punt o línia des dels quals es tramunta una carena, es passa a l'altre vessant': «Es veu? —No: lo mas ja és a la *bensúda* del riu» Cinctorres, o sigui el nivell des del qual la muntanya comença de fer baixada de cap a una vall; d'on passen també a usar-lo com a sinònim de 'vessant', i tant per a l'aiguavés deçà com el dellà: «a la *bensúda* éjša», «no: ja és a la *bensudéta* d'allà» Sorita (1961). Ve de l'ús de *vèncer* una serra per 'arribar-hi al cim', que en cat. central diem més aviat *guanyar* («es tractava de *guanyar* un serrat escarpat i després ---»), però aquell fou usual en el cast. del S. XVI: «al *vencer* la cumbre se descubrió ---», Solís (*Conquista de Méx.* IV, § 20, Rivad. XXVIII, 339a50), i en forma semblant es diu encara a l'Aragó del NE.: «se termina donde *bénthen* las aguas» Foradada de Toscar, 1965.

MOTS SAVIS: *Victor*, ll. *victor*, -ōris, 'vencedor', usat a manera d'interjecció '*victor!*' («interj. d'alegria», Belv.); *donar victors* [1643, Bna., DAG.]; *victorejar*; *victorejador* (cf. *victoriayar* ant., Belv.). *Victricia* (segle XIV, Conesa).

Victòria, mot savi del ll. *victōria*. Ja els autors de les *VidesR* tradueixen el mot *palmam* del llatí de Vorigine amb «per so que resebés la *victòria* de la fe» (ms. P), 93r1, n. 3; però encara la gent vulgar no ho coneixia ni a la 2.ª meitat del S. XIV, car el copista del ms. B, havent trobat una variant ross. *la uitori* en el seu model, hi posà *l'aiutori*; «si Déus vos dóna *victòria* --- serà dada honor e glòria a nostre senyor Déus» a. 1309, en un pla, datat de 1309, de conquesta catalana d'Almeria, anònim però potser escrit per Lluïl (Finke, *Acta Ar.* III, 214, més cita a II, 891b20); «*victòria* é sobre mos enemics» en l'*Art de Cont.*, agregat al *Blanq.* (III, 12.19); «si la M. V. me manarà que jo vaja per servir-la a Grècia, jo-u faré --- per bé que la fortuna m'haja --- volgut dar *victòria*, honor e estat, no cové a mi presumir ---», JoMartorell (§ 116, Riq., 302.14); «aquell rey --- se desesperava de Déu, que li donàs *victòria* en la bataylla», Lluïl (*Merav.* IV, 71).

Entrà en l'ús de tothom després del S. XV, de manera que de la batalla de 1641, el poble ja ho digué així: «l'altre cansó de la *victòria* de Monjuich» (MilàF, O. C. VI, 191). «Sobre el solatge d'una antiga pena, / que va obrir en el meu cor fonda ferida / jo aixecaré triomfant la nova vida / --- / jo hi encendré un gran foc de flama pura / per fondre, amb els recors sense ventura, / una ànima que em porti a la *victòria*», introït de *Les Hores d'amor serenes* de Coromines (O. C., 1267a, v. 14). *Victòria*, còtze descobert, que fougué nom de la reina Victòria d'Anglaterra (1819-1901), a qui plaïa aqueix 'carruatge', *Victoriós* [Muntaner]: «En Ferran Xemenis d'Arenós, qui s'era partit del megaduc --- per noves que hac ab ell --- sabí que nós érem axí *victoriosos* de nostres enemics --- pensant que nós havíem mester de companya, venc a vós de la Morea en una galea e amenà entró a vuitanta hòmens ---», fets de 1306 (Casac. VI, 6025); *victoriosament* [Cròn. del Cerimoniós].

Invicte [Belv.]; *invictament*. *Evicció*, pres de *evictio*, -onis, deriv. de *evincere* 'traure jurídicament algú d'una possessió' [1575, OPU]: «lo senyal del notari --- acte fals --- *aviccio*, seguretat: cautio; estar en *aviccio*: praestare»; «la venda diu que lo qui ha venut me està en *aviccio* de qualsevol frau o vici o dany que se-m puga seguir» (*TbPu.*, 128).

Convèncer (manca encara en els diccs. de JMarc, Aversó i Busa-N., però ja venia del ll. CONVINCERE); «Per què m'és tolt poder delliberar? / La mort no-n's fa tan mal, mon parer, / com gran contrast ab si mateix haver / --- / Tot lo saber del món no-m *convènçria* / qu'en altre loc dolor fos més potent»; Ausiàs LXX, 1g. Primer lèxic DTo. 1647: «c.: convincere --- redarguo; *convèncer* algú de mentider, *convèncer* altre ab la sua firma; *convèncer-se* «darse a buenas», *Dicc. Bal. Convencedor. Convencible. Convenciment* [Ruyra]. *Convencut* ['convicte', Lacav.]. *Conviccio* [Lacav.]. *Convicte* (rar, Belv.). *Devenciment*. *Revèncer* 'tornar a vèncer', Eiximenis, però populàrit. 'contradir' (DAG).

De PROVINCIA (que és dubtós que fos derivat de *vincere* en llatí) s'ha fet article a part.

VÈNCILL, 'lligam fet amb brins vegetals', derivat del ll. VINCIRE 'lligar, fermar, encadenar, subjectar': junt amb l'it. *vinciglio*, gascó *vencilb*, cast. *vencejo* i port. *vincilbo*, sembla suposar un ll. vg. *VINCICŪLUM, modificació del ll. cl. VINCŪLUM 'lligam, lligada, unió' per la influència d'aquell verb. Cf. VINCLAR. □ 1.ª doc.: 1840, Lab.

Definit «lligam de cames de blat, ginesta o altra cosa equivalent, per a lligar garbes o feixos de blat: *tramojo, vencejo*: vinculum manipulorum». El DAG. el recollí en la doble forma *vencill* i *venci* (també Lab., deguda aquesta als parlars on l'antiga consonant *yl* es reduïx a *y*, fosa després amb la *i*): a la Pna. Vic, definit «lligadura de la garba que es fa d'una trena del blat mateix, o de dos manats de blat, lligats per les espigues»; i a Mall., amb la definició «corda d'esparg de certa llargària y gruixa, que serveix per a fermar les garbes».

Jo vaig recollir-ho a Arcavell (SdUrg.-Andorra) «lu *bansil* de lligar garbes» (1936); a Estaon de Cardós *brensil*s (amb repercussió de líquida) «(fets amb) vímets de salanca o salze» 1934. Més al Sud s'assembla més al *vencill* mallorquí del DAG: Menargues «*bencill* m.: lligam d'esparg, lli o cànem per les garbes», JBXuriguera (1970); Gandesa «*bencill* m. mena de corda feta de centé, usada solament per lligar les garbes de blat» (Amades, *Excursions* III, 73).

A Mall. AMAlcover sentia encara *vənsil* amb diftong a Capdepera, i *vənsi* a d'altres llocs (parlant de coses de Son Cervera i Petra), BDLIC IV, 239. A Pollença vaig anotar «par *dəl vənsis* (un vencís fermat)» (1964), però no em quedà clar si no hi havia reducció de l'article plural *dəls vencis* per fonètica sintàctica. Eiv. «*vencis*: soga de poco grueso», PzCabr. En efecte està molt estesa a les Illes la generalització de l'antic plural *venci(i)s* amb caràcter de singular: «tant es-